

Naar gewasbescherming met toekomst

De laatste loodjes van het MJP-G

W. Arendse, Kerngroep MJP-G, Postbus 303, 6710 BH EDE

Het Meerjarenplan Gewasbescherming (MJP-G) loopt dit jaar af. Het voorlichtingsproject over de uitvoering van het Meerjarenplan Gewasbescherming loopt nog door tot april 2001. Wat kunt u in deze laatste periode van het project nog van ons verwachten?

Huidig en nieuw beleid

In 1991 is de overheid gestart met het Meerjarenplan Gewasbescherming (MJP-G) om de structurele afhankelijkheid van chemische bestrijdingsmiddelen vergaand terug te dringen. Daarnaast zijn volumetaakstellingen geformuleerd. De conclusie van de overheid is dat weliswaar de volumetaakstellingen van het MJP-G zijn gehaald, maar dat het MJP-G niet heeft geleid tot een omslag in de praktijk: een vermindering van afhankelijkheid van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen. Dit blijkt ook voor een deel uit de doelbereikingsmeting die de Kerngroep MJP-G in 1999 heeft gehouden onder negenhonderd boeren en tuinders. Boeren en tuinders gaan weliswaar bewuster om met bestrijdingsmiddelen, maar een meerderheid geeft aan de reductiedoelstellingen voor 2000 niet te kunnen realiseren (dit geldt vooral voor de doelstellingen per middelen-groep). Dit onderzoek was een vervolg op soortgelijke onderzoeken in 1991 en 1995. Gedurende de looptijd van het MJP-G is de kennis van boeren en tuinders over oplossingsrichtingen wel sterk toegenomen, evenals de kennis over geïntegreerde gewasbescherming en de mogelijkheden van de inzet van natuurlijke vijanden in met name de glastuinbouw en boomteelt. Naar de toekomst toe zien ze nog wel mogelijkheden, die vooral liggen op het vlak van de middelen zelf (andere middelen of doseringen) of het toepassen van andere methoden

van gewasbescherming, zoals geïntegreerde gewasbescherming, biologische bestrijding of mechanische onkruidbestrijding, en de spuit-techniek.

Een andere aanpak acht de overheid daarom noodzakelijk voor het toekomstige beleid. 'Zicht op gezonde teelt' is de visie van de overheid op dit gewasbeschermingsbeleid van de toekomst. 'Geïntegreerd en gecertificeerd' zijn daarin de kernbegrippen. Centrale doelstellingen van het nieuwe beleid zijn: in 2005 is de plantaardige productie in Nederland gecertificeerd, minstens volgens een 'overgangspakket' en in 2010 telen alle bedrijven minstens volgens een 'pluspakket'.

Een belangrijk verschil in uitgangspunt met het MJP-G is de verantwoordelijkheid van de individuele ondernemer. Per bedrijf moet de bedrijfsvoering gericht zijn op preventie en niet-chemische technieken.

Op welke wijze voorlichting en communicatie een rol krijgen in het nieuwe beleid wordt momenteel nader besproken.

Naar gewasbescherming met toekomst

Voorlichting is in het MJP-G het belangrijkste instrument. Boeren en tuinders moeten volgens het MJP-G hun gedrag op vrijwillige basis veranderen. In 1991 ging daartoe de campagne 'Naar gewasbescherming met toekomst' van start, een voorlichtingsproject van het ministerie

van LNV. Sinds april 1998 wordt deze campagne gevoerd door LTO-Nederland. De uitvoering ligt bij de Kerngroep MJP-G. Het huidige project wordt gefinancierd door de EU, het ministerie van LNV en de productschappen.

Het doel van het project is vooral het bevorderen van de toepassing van geïntegreerde gewasbescherming en emissie beperkende maatregelen. Kortom, ondersteuning geven bij het realiseren van de MJP-G doelstellingen. De Kerngroep MJP-G heeft daarbij twee speerpunten:

Verspreiding van kennis binnen de sectoren

Binnen land- en tuinbouw wordt veel kennis en ervaring opgedaan in allerlei (regionale en/of sectorale) projecten. In het hele land vinden initiatieven plaats om te experimenteren met oplossingsrichtingen die aansluiten bij het MJP-G. Vaak blijven deze initiatieven beperkt tot enkele tientallen ondernemers, vaak in een bepaalde regio. De opgedane kennis en ervaring is echter zeer waardevol voor ondernemers buiten het project of ondernemers die deelnemen aan andere projecten. De Kerngroep MJP-G wil een bijdrage leveren aan het verspreiden van die opgedane kennis.

Draagvlak behouden

Nu bepaalde doelstellingen (voor een deel) gerealiseerd zijn, moet de aandacht niet verslappen; er liggen immers nog reductiedoelstellingen voor het jaar 2000. Daarom blijft de Kerngroep voorlichting geven over de doelstellingen. Daarnaast speelt het communiceren over geïnitieerde regelgeving ook een belangrijke rol. De relatie met de algemene MJP-G doelstellingen moet duidelijk zijn.

ARTIKEL

Er is gekozen voor een sectorspecifieke benadering. Dit betekent dat de Kerngroep MJP-G voor elke sector apart kijkt welke voorlichtingsproducten en -activiteiten moeten worden gemaakt. Daarbij wordt vooral gekeken naar een aantal thema's die voor het realiseren van de MJP-G doelstellingen van belang zijn zoals emissie, geïntegreerde gewasbescherming, eigenschappen en neveneffecten van gewasbeschermingsmiddelen en arbeidsbescherming.

Hoe deze speerpunten verder worden uitgewerkt in voorlichtingsactiviteiten kunt u lezen in het vervolg van dit artikel, waarbij we met name ingaan op de producten die de Kerngroep dit jaar heeft uitgebracht of nog gaat uitbrengen.

Internet

Sinds oktober 1999 speelt de internetsite van de Kerngroep MJP-G www.gewasbescherming.nl in toenemende mate een prominente rol in onze voorlichting. Veel nieuwe producten worden in al dan niet aangepaste vorm op de site gezet. Per thema of sector is informatie te vinden over relevante ontwikkelingen. Op de site is ook een bestellijst te vinden van de uitgaven van de Kerngroep. Voorzover we informatie over de bezoekers hebben, blijkt wel dat vooral onderwijs, de voorlichters en de toeleveranciers van middelen veel gebruik maken van de informatie op de site. Topmaand qua bezoek was tot nu toe de maand mei 2000 met bijna drieduizend bezoeken. In deze maand is veel informatie over het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij beschikbaar gekomen op de site.

Geïntegreerde gewasbescherming

Op het gebied van geïntegreerde gewasbescherming biedt de Kerngroep MJP-G onder andere het volgende:

Digitale versie Handboek Teelt- en Vruchtwisseling

Teelt- en vruchtwisseling is een belangrijk onderdeel van geïntegreer-

de gewasbescherming. Momenteel wordt in samenwerking met het PAV en het BLGG een digitale versie van het in 1995 uitgekomen handboek Teelt- en Vruchtwisseling ontwikkeld. Hierin wordt ook de informatie uit verschillende brochures over aaltjesmanagement van de Kerngroep verwerkt. In de digitale versie kan op een gebruiksvriendelijke manier informatie worden opgezocht en met elkaar vergeleken. Op deze manier is het handboek ook voor ondernemers toegankelijk. Voor het gebruik van het papieren handboek is meer kennis nodig, waardoor het eigenlijk alleen voor intermediairen geschikt is. Bovendien is het digitale handboek ook te gebruiken voor het herkennen van ziekten, omdat fotomateriaal uit de brochures kan worden toegevoegd. Wanneer deze digitale versie beschikbaar is, kan nog niet worden aangegeven.

Een van de doelstellingen van de Kerngroep is ook om de kennis uit de vele verschillende projecten, onder andere op het gebied van geïntegreerde gewasbescherming, breder te verspreiden. Hiertoe wordt bij het naar buiten brengen van de resultaten samengewerkt met een aantal projecten, zoals Signatuur en Geïntegreerde bestrijding in de boomteelt. Daarnaast heeft de Kerngroep de volgende producten ontwikkeld:

Overzicht projecten op internet

Op de internetsite vindt u per regio een overzicht van diverse projecten actief op het gebied van geïntegreerde gewasbescherming en emissie. Alle projecten hebben de mogelijkheid nadere informatie over doelstellingen en resultaten te presenteren. Daarnaast worden ook de landelijke LTO speerpuntprojecten beschreven.

Nieuwsbrief Project Inzicht

Naast de informatie over projecten via de internetsite worden kennis en ervaring opgedaan in projecten gebundeld in Project Inzicht. Dit is een nieuwsbrief voor iedereen die bij een project betrokken is op het gebied van geïntegreerde landbouw/gewasbescherming of emis-

sie. De nieuwsbrief bevat informatie over technische, inhoudelijke en voorlichtingskundige aspecten van projecten. Het eerstvolgende nummer zal onder andere informatie bevatten over een onderzoek gedaan onder deelnemers en begeleiders van het project geïntegreerde bestrijding in de boomteelt. Gaan de deelnemers verder op de ingeslagen weg of vervallen ze in oud gedrag? Welke activiteiten in het project werden als nuttig ervaren? Welke activiteiten kunnen ondernemers stimuleren om door te gaan met geïntegreerde gewasbescherming? (De artikelen uit de nieuwsbrief staan ook op de internetsite onder nieuwsbrieven).

Brochure Verbreding Projecten

Dit jaar nog valt een brochure te verwachten over de uitstraling van projecten naar buiten. Hierin zijn ervaringen vastgelegd van het symposium Verbreding Projecten dat op 18 oktober 1999 werd georganiseerd door de Kerngroep MJP-G. Deze brochure geeft suggesties voor de verbetering van externe communicatie.

Nieuwsbrief Commissie Alders - project Gewasbescherming Glastuinbouw

Het doel van het project Gewasbescherming Glastuinbouw is het terugdringen van het illegaal gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de glastuinbouw. Het project tracht in twee-en-een-half jaar tijd dit probleem aan te pakken, door onder andere meer maatwerk in de toelating. Een nieuwsbrief over dit project wordt uitgegeven door de Kerngroep MJP-G op verzoek van de commissie. Deze nieuwsbrief heeft tot doel betrokken personen en organisaties bij dit project en bij de glastuinbouw in bredere zin, te informeren over de voortgang. Net als vele andere producten is de nieuwsbrief ook te lezen op de internetsite, onder 'niewsbrieven'.

Draagvlak voor regelgeving

In dit laatste jaar van het project wordt nog veel aandacht geschon-

ARTIKEL

Brochure over emissiebeperking

ken aan geïnitieerde regelgeving gerelateerd aan het MJP-G. Recent verschenen twee brochures over de cross-compliance regeling in respectievelijk de maïs- en de zetmeelaardappelteelt (bestelcodes: veeG7 en akkA13). In ruil voor EU-steun zijn telers verplicht om een aantal voorschriften op onder andere het gebied van de gewasbescherming na te leven. Maïstelers mogen maximaal 1 kg werkzame stof herbiciden gebruiken en zetmeelaardappelteelers moeten minimaal 70% van het areaal zetmeelaardappel mechanisch doden. In deze brochures worden de inhoud en achtergronden van deze voor-wat-hoort-wat regeling toegelicht. Daarnaast bevatten de brochures informatie hoe een teler aan deze voorwaarden kan voldoen. Mochten er nog meer maatregelen in het kader van cross-compliance verplicht worden, dan zal de Kerngroep hier weer aandacht aan schenken.

In maart 2000 werd het Lozingenbesluit Open Teelten en Veehouderij van kracht. Recent verscheen de brochure Driftbeperking in de akkerbouw en Vollegrondsgroenteteelt (bestelcode zzE22). Het accent

ligt hierin vooral op de vraag: hoe de teler drift kan beperken en hoeveel? Voor de fruitteelt en bloembollenteelt worden vergelijkbare brochures ontwikkeld. Na-jaar 2000 wordt de lijst met driftarme doppen, die in 2001 verplicht zullen worden gesteld via het Lozingenbesluit, bekend gemaakt. In samenwerking met DLV wordt een update van de brochure 'Kies de juiste dop' gemaakt, waarin de lijst met toegestane doppen wordt opgeno-

men.

Voorlichting naar landbouwbestuurders

Landbouwbestuurders spelen een belangrijke rol bij het creëren van draagvlak voor diverse milieumaatregelen. Met het MJP-G Magazine informeert de Kerngroep MJP-G deze specifieke doelgroep over recente ontwikkelingen op het gebied van de gewasbescherming. Denk hierbij aan de jaarlijkse voortgangsrapportage over het MJP-G, de belangrijkste punten uit het Lozingenbesluit en cross-compliance.

In de serie Onderweg naar 2000 worden relevante onderzoeksrapporten in het kader van het MJP-G samengevat. Zo worden de zeer drukke landbouwbestuurders bondig geïnformeerd. Samenvattingen van rapporten die in 1999 zijn uitgekomen, zijn:

- Gewasbescherming met een effectief pakket. Een aanpak voor nieuw beleid. Rapport van het CLM (bestelcode SVZB 06.7);
- Een beproefd recept. Beleidsmatige evaluatie receptuursysteem

dichloorvos. Rapport van het IKC-Landbouw (nu EC-LNV afdeling Landbouw) (bestelcode SVZB 06.8).

Vervallen middelen en landbouwkundige onmisbaarheid

Al sinds vorig jaar staan de bestrijdingsmiddelen die dreig(d)en te vervallen volop in de belangstelling. In mei 2000 is door de Kerngroep op basis van de Gewasbeschermingskennisbank van de PD en de Bestrijdingsmiddelenbank van het CTB voor elke sector aangegeven welke middelen sinds januari 1999 vervallen zijn. Dit resulteerde per sector in twee overzichten, namelijk van middelen die nu niet en straks (na opgebruikstermijn) niet meer mogen worden gebruikt. Toelatingshouders aangesloten bij NE-FYTO kregen en grepen de kans om op deze overzichten te reageren. Zes vakbladen publiceerden de overzichten, elk op hun eigen wijze. Deze informatie is te vinden op de eerdergenoemde internetsite op de pagina's van de diverse sectoren onder de knop 'Wat doen wij voor uw sector'.

Een aantal middelen op basis van negen stoffen is, in afwachting van een definitieve regeling, als tijdelijk landbouwkundig onmisbaar aangegeven. De Kerngroep heeft per sector aangegeven om welke middelen het gaat. De toelating van deze middelen is van rechtswege verlengd. Deze middelen kunnen zolang zij landbouwkundig onmisbaar zijn nog worden gebruikt. Deze informatie is ook te vinden op de pagina's zoals hierboven vermeld. Zodra nieuwe ontwikkelingen bekend worden, vindt u ze terug op onze site.

Milieubelastingskaarten

Om telers de mogelijkheid te geven de milieurisico's van verschillende bestrijdingsmiddelen op eenvoudige wijze te vergelijken geeft de Kerngroep MJP-G sinds 1998 de Milieubelastingskaarten uit. Deze

kaarten zijn gebaseerd op de Milieumeetlat voor de Open Teelten, ontwikkeld door het CLM. De kaarten richten zich op een bepaalde ziekte/plaag/onkruid in een specifieke teelt en geven per middel de milieubelastingspunten voor het sloot- en bodemleven en oppervlaktewater weer. Met behulp van kleuren kan een ondernemer in een oogopslag zien welk middel het minste risico geeft. Dit voorjaar verscheen een vijftal kaarten voor de bestrijding van de volgende gewasplaag-combinaties:

- Phytophthora-bestrijding in aardappelen (bestelcode STOF 03.1);
- onkruidbestrijding in maïs (bestelcode STOF 03.4);
- vuur in tulp, lelie en gladiool (bestelcode STOF 03.5);
- meeldauwbestrijding in rozen in de vollegrond (bestelcode STOF 03.6);
- meeldauw- en schurftbestrijding in vruchtbomen (bestelcode STOF 03.7).

Het CLM ontwikkelde eveneens een milieumeetlat voor de glastuinbouw. Hierin is uitsluitend aandacht voor het gevaar voor waterorganismen. Op basis van deze laatste milieumeetlat zal een kaart voor meeldauwbestrijding in rozen onder glas worden gemaakt die eind september zal verschijnen.

Biologische bestrijdingsmiddelen

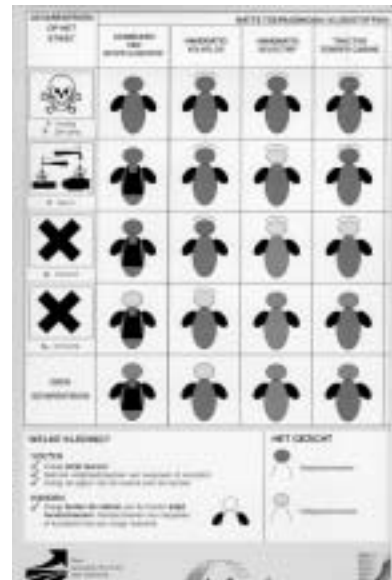
Biologische bestrijdingsmiddelen staan de laatste tijd volop in de belangstelling. Enerzijds zijn ze veelbelovend bij de zoektocht naar een effectief middelenpakket voor geïntegreerde teelten door de (meestal) lage risico's voor het milieu en de toepasser. Anderzijds bestaan er wel degelijk risico's voor de toepasser en het milieu. Die risico's rechtvaardigen een toelatingsprocedure.

Met name in de tuinbouw worden biologische middelen steeds vaker toegepast. Onder andere door verscherpt toezicht van de Algemene Inspectie Dienst is inmiddels aan de (wild?)groei van het gebruik van biologische middelen een halt toegeroepen. Ondernemers in de voe-

dingstuinbouw en sierteelt zijn nu echter in verwarring gebracht. Is het nu wel of niet verstandig om dergelijke middelen te gebruiken? Duidelijkheid over de positie van deze groep middelen is zeer gewenst. Komend najaar geeft de Kerngroep daarom een brochure uit over deze categorie bestrijdingsmiddelen. Wanneer is sprake van een biologisch middel, hoe is de toelatingsprocedure in Nederland en de EU en in welke richting moeten oplossingen voor de knelpunten in de toelating worden gezocht? Op deze vragen tracht de brochure een antwoord te geven. Daarnaast bevat ze met name lijsten van in Nederland toegelaten biologische middelen.

Arbeidsbescherming

De veiligheid van de toepasser blijft centraal staan. Van de eerder ontwikkelde Keuzetabel persoonlijke beschermingsmiddelen voor de open- en glasteelten (bestelcode resp. ARBO 07.2 en 07.1) wordt een interactieve toepassing op de internetsite ontwikkeld. Verder verschijnt nog een poster over arbeidsbescherming, getiteld Veilig Werken met Bestrijdingsmiddelen.

Veiligheidsvoorlichting: keuzetabel open teelten

Dit artikel is niet uitputtend. Wilt u meer weten over onze plannen, neem dan contact met ons op. U kunt, zoals eerder opgemerkt, veel van onze producten ook terugvinden op de internetsite, evenals een steeds bijgewerkte bestellijst. Een bestellijst kunt u ook bij ons opvragen met de onderstaande bon.

ARTIKEL

- Graag ontvang ik gratis en zonder verplichtingen Bestellijst 9 van de Kerngroep MJP-G.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Deze bon volledig ingevuld (zonder postzegel) sturen naar:
 Kerngroep MJP-G
 Antwoordnummer 2231
 6710 VB Ede
 Faxen kan ook: 0318 - 624 737